

Herrn Soheriau,
vlg. Misohitz,
Kappel 19,
P. Weizelsdorf, Ktn.

ORUSKI SLOVENE

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENE“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. Posamezna štev. 10 Rpf

Stane četrletno: RM 1.—; celoletno: RM 4.—

Za Jugoslavijo

četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

O rasti in umiranju narodov.

Nihče prav za prav ne ve, odkod so se vzeli vsi številni narodi, ki so se naenkrat pojavili v zgodovini, opravili svoje krajše ali daljše poslanstvo ter potem utonili v valovju življenja, da se je končno ohranilo samo njihovo ime ali tudi ne. Koliko ljudstev je zadnjih pet do sedem tisoč let blo-dilo po obalah Sredozemnega morja, po maloazijskih gorovjih, stepah in puščavah tja do daljine Indije. Vsa ta ljudstva so v svoji borbi za obstanek in v večnem hrepenenju po lepšem življenju dodajala kamen za kamnom k mogočni zgradbi, iz katere je končno po dolgih tisočletjih vzrastla sedanja evropska kultura in civilizacija.

Tako neskončno majhno je razdobje, kamor seže kolikor toliko zanesljivo naš pogled: če pomislite, da je minilo mnogo milijonov let, odkar se je na naši zemlji pojavilo prvo življenje, da je minilo nad 50.000 let, ko je že hodilo po zemlji bitje, podobno današnjemu človeku, in če pomislite, da je komaj 6000 let tega, kar so med ljudmi nastali prvi poskusi, da bi ohranili svojim potomcem dogodke z neke vrste pisano besedo v podobah in da je pisava v sedanji obliki poznana komaj dobrih tri tisoč let, potem si lahko zamišljate, kako borno je človeško znanje o njegovi preteklosti. Samo nekaj nad tri tisoč let nazaj seže naše znanje, ki je še precej zanesljivo in popolno, a še to znanje je omejeno na obrobne zemlje Sredozemske kotline in Male Azije. Vse drugo pa zagrinja neprodna tema: kaj se je pred štiri tisoč leti dogajalo v sedanji Nemčiji, Franciji, Angliji, Rusiji — o vsem tem samo lahko ugibamo. Vemo samo toliko, da so bile sedanje ruske nižine med Črnim morjem in Baltikom ter ozemlje severno Donave neizčrpno porajališče novih narodov, ki so se vedno znova pojavljali iz nepoznanega severa na robu tedanje civilizacije ob Sredozemskem morju, kjer so šele začeli vstopati v zgodovino.

Pa čeprav je naše znanje o naši preteklosti tako kratko, da je iz življenja narodov težko najti kako zanesljivo zakonitost, si vendar na vso moč prizadevamo, da bi se iz zgodovine nekaj naučili tudi za sedanost in bodočnost. Saj v tem je naše poslanstvo, da prevzemamo kulturno dediščino svojih prednikov in na priznanih temeljih gradimo vedno naprej, da gradimo in ne razdiramo.

Kako so nastajali narodi in zakaj so umirali in izumrli? Tudi preprost človek se rad vprašuje o tem v kakem svetem trenutku, ko za nekaj hipov odvrže s sebe vsakdanje malenkostne skrbi in se zamisli v življenje, v svoje življenje, v življenje svojega naroda, v življenje človeštva, ki je tako čudovito in hkrati tako nerazumljivo! Kako so rasli narodi in umirali, mogoče tudi umrli? Veliko odgovorov so nam že dali učenjaki in misleci na to vprašanje, vsak po svoje — kateri je pravi? Bog vedi! — Tudi mi bomo skušali dati enega teh odgovorov — ali je pravi, Bog vedi.

Narod ni nikak slučajnostni pojav, ampak živa tvorba, živ organizem. Nešteto posebnosti označuje narod; njegov jezik, značaj, njegovo pojmovanje življenja, njegova pesem in cela vrsta drugih lastnosti, ki so se skozi stoletja oblikovale v njem. Ravno radi trdimo, da je narod kot celota živ organizem, ki živi svoje lastno življenje od rojstva do smrti kakor vsako živo bitje. Ima svojo otroško dobo, ko se šele uči hoditi in spoznavati prve osnovne zakone življenja; ima svoja mladeniška leta, ko zasluti prve skrivnosti svoje biti, ko je poln hrepenenja po nečem nepoznanem, ko začne spoznavati prve lepote življenja, ko se začne zavedati svoje notranje neuravnovešenosti, ko začuti borbo med navadnimi strastmi in stremljenjem po lepoti, ko razsipa svoje moči v dobri veri, da so neizčrpne in da jih ne bo nikoli zmanjkalo.

In potem pride prva moška doba: narod je dozorel. Na življenje gleda z zrelim pogledom; v svoji prvi mladosti se je učil od starejših, skušal jih je posnemati in jim slediti. Medtem pa je postal zrel mož — in sedaj začenja doba lastnega ustvarjanja. To, kar je prejel od svojih prednikov, začne kritično presojati, kaj se da s pridom uporabiti in kaj je medtem zastarelo ter bo treba preurediti. Začne iskati novih potov, da si uredi svoje živ-

ljenje kakor se mu zdi najbolj primerno. Tu začne šele prava, zavestna in smotrena borba: narod se bori za svojo bodočnost, za svojo pomembnost v svetu, in v tej borbi je sposoben tudi žrtev, včasih zelo velikih žrtev. Narod se je začel uveljavljati kot smotrena, zavedna enota, ki ve, kaj hoče in se tudi zaveda, kaj zmore.

Nato sledi druga moška doba: moči je še vedno dovolj, a vendar ne več toliko, da bi se kar tako razsipalo z njimi. Treba je vse tehtno premisliti, če je ta ali ona žrtev zares bitno potrebna ali samo nepotreben luksuz. Narod si je medtem zagotovil svoj obstoj, poskrbel za svojo varnost, priboril si je dostojno življenje, in — sedaj pride doba, ko bo mogoče v miru uživati pridobitve iz prve moške dobe. Ustvarjanja in osvajanja je v glavnem konec, sedaj je usmerjeno vse mišljenje in stremljenje za tem, da se ohranijo pridobitve nekdanjih borb: narod se je pričel starati.

In končno pride ostarelost. Ni več prave sile, ki bi združevala, ni več smisla za žrtve. Star človek

je po navadi malo sebičen, misli predvsem nase, živi v spominih in je sam svoj, nerad se pokorava zahtevam okolice, težko je dostopen za novotarije. Najrajši živi tako kakor je bil vajen na vrhuncu svojih moči, ker tedaj je bilo njegovo življenje najpomembnejše. Tudi narodi imajo podobno starost: brez zaleta, brez resničnih ustvarjalnih sil, brez smisla za nov čas in nove potrebe. Zaljubljeni so v oblike življenja in v oblike svoje organizacije iz dni, ko so bili na višku svojih moči. In starost je dolga, zelo dolga, preden pride končno naravna smrt. Včasih pa doleti človeka nesreča in umakne se iz življenja mnogo prej kakor je pričakoval. Tudi narode lahko doleti tako nesreča in tedaj se predčasno umaknejo s sveta in na njihovo mesto stopijo nova, mlada, zdrava ljudstva.

O priliki bomo skušali s primeri iz zgodovine podpreti to razmišljanje o rasti in umiranju narodov in pokazati, da smo mi še mladi, zelo mladi in da je vse življenje še pred nami.

Veličasten potek Führer-jevega poseta v Italiji.

Komaj so utihnili odmevi italijansko-angleške prijateljske pogodbe, že je bila pozornost sveta obrnjena vnovič v Italijo. Italijo in njene predstavnike je posetil Führer in kancler Adolf Hitler z večjim številom uglednih osebnosti nemškega javnega življenja. Listi evropskega ugleda so ob tej priliki zapisali sodbo, da se v Rimu stikata osi Italija — Nemčija in Francija — Anglija in da postaja Italija vez med obema.

Führerjev prihod v večno mesto je bil pravi triumf nemško-italijanskega prijateljstva. Vso progo so krasili pozdravni napisi, Rim sam pa je bil odet v zastave in zelenje. Na kolodvoru sta visokega gosta iz Nemčije pozdravila italijanski kralj in cesar ter šef italijanske vlade Mussolini. Sledila je povorka v mesto. Ob vsej poti je številno občinstvo prirejalo gostom viharne ovacije. Po mnenju Italijanov še nihče prej ni bil deležen takega sprejema.

Napitnice na večerji, katero je priredil v čast predstavniku Nemčije italijanski cesar, so vsled pomembne vsebine vzbudile mednarodno pozornost. Cesar je nazdravil vodji, ki je Nemčiji vrnil njeno veličino in kulturno poslanstvo, ter naglasil, da bo italijansko-nemško prijateljstvo vsikdar v službi miru. Führer se je zahvalil za veličastni sprejem, ki mu je dokaz, da ceni Italija v Nemčiji odkritega in iskrenega prijatelja. Popoldne je Führer posetil 6000 rojakov, živečih v Italiji, in jih v govoru utrdil v zvestobi do nemške domovine.

Tudi Nemci na Madžarskem predlagajo svoje zahteve. Glasilo nemške manjšine na Madžarskem, „Deutscher Volksbote“, je priobčilo narodno-kulturne zahteve, katere je manjšinsko vodstvo predalo notranjemu ministru. Glavne točke manjšinsko-kulturnih tirjatev so sledeče: 1. Država prizna nemško narodnost in nemško narodno občestvo. 2. Izgradi se nemško šolstvo in sicer brez ozira na voljo starišev, ker je le-ta vsled brezmejnega nasilja vaških mogočnikov potvorjena. Ustanovi se nemško učiteljsiše, izdajo nemške učne knjige, ustanovijo nemške višje, srednje in strokovne šole. Obstoječih 400 otroških vrtev v nemških občinah se izloči iz madžarskega območja in vpliva ter udruži v narodno manjšino. 3. Nemški tedniki in dnevnikarji uživajo svobodo tiska. 4. Manjšina se svobodno zbira v društvi in zvezah vsakršnega značaja in se posveti posebno mladinski vzgoji in socialni oskrbi velika pažnja. 5. Manjšina uživa popolno svobodo zborovanj in prireditelj. 6. Uvede se nemško bogoslužje in dovoli vsaj eno nemško semenišče. 7. Načelno se dovoli nemška politična stranka, ki odpošlje v deželni zbor svoje odposlance. — Navedene zahteve ogrskih Nemcev so priobčili nemški listi s pripombo, da predstavljajo najskromnejši manjšinski

Sledeče parade italijanske vojne mornarice v Neaplju ter italijanske armade in letalstva so pokazale vojaško silo fašistične Italije. Nemški listi so zabeležili, da je vojaška parada napravila na goste in vse inozemstvo silovit utis.

Zdravice obeh vodij. Slovesnosti o priliki bivanja Führerja v Italiji so dosegle svoj višek v zdravicah šefa italijanskega fašizma in vodje nemškega narodnega socializma. Mussolini je označil sprejem nemškega Führerja v Rimu za pečat na sporazum obeh držav, kateri družni enoten svetovni nazor. Nemčija in Italija iščeta na svoj način garancije za mednarodno pravičnost, varstvo in mir in jih zreta v dejstvu, da so vsakemu narodu priznane elementarne pravice do življenja, dela in obrambe. — Führer Adolf Hitler je med drugim poudaril skupnost nemško-italijanskih interesov, s čimer je v Evropi ustvarjen tabor 120 milijonov, ki so odločeni varovati svoje življenjske interese. Tudi Nemčija se priznava k stavku, izgovorjenem lanske jeseni od Mussolinija v Berlinu: Odkrito in jasno govoriti in če imaš prijatelja, z njim do konca korakati. Nemčija in Italija si po dvatisočletnih izkušnjah priznata svoje naravne meje in moj testament nemškemu narodu je, naj ostane naravna meja alpskega gorovja vsikdar nedotaknjena. In kot je Italija ohranila Nemčiji prijateljstvo v odločilnih dneh, ji bo Nemčija izkazala v težki uri enako svoje prijateljstvo.

program na svetu. Notranji minister Madžarske je obljubil, da bo vlada zahteve nemške manjšine nemudoma izpolnila.

V rumunski Sinaji so bili minuli teden zbrani zunanji ministri držav Male antante. Proučavali so splošni evropski in srednje-evropski položaj. Uradno poročilo objavlja sklepe konference, po katerih je državam Male zveze mnogo na tem, da se ohrani evropski mir in bodo zato države sodelovale pri vsakem delu za sporazum in pomirjenje. Mala zveza bo skušala doseči sporazum z Madžarsko ter bo zvesta idealu mednarodnega sodelovanja. Gospodarske vezi med državami zveze naj se v bodoče še bolj utrdijo. Prihodnje zasedanje Male zveze bo koncem avgusta na Bledu v Sloveniji.

Anglija je priznala svobodno in neodvisno Irsko. Ministrski predsednik Chamberlain je glede Irske zastopal mnenje, da bi bila sovražna Irska za Anglijo stalna nevarnost. Priporočal je parlamentu, naj odobri sklenjeni dogovor. V spodnji zbornici je bila nato pogodba enoglasno sprejeta. Medtem so Irci izvolili odličnega profesorja-jezikoslovca za državnega prezidenta. Med Anglijo in Irsko ostane odprto samo še vprašanje združitve se-

vernega dela z južnim, kar je ena izmed glavnih zahtev vodje Ircev de Valere.

Anglija in Francija posredujeta v vprašanju sudetskih Nemcev. Nasvetovali sta v Pragi in Berlinu prijateljsko ureditev manjšinskega problema. Po angleških listih sta Anglija in Francija izrazili v Berlinu željo, naj bi nemški vlada vplivala na Henleina z ozirom na predstoječa pogajanja manjšinskih zastopnikov s češko vlado, v Pragi pa nasvetujeta vladi, naj pokaže plemenite namene pri proučevanju zahtev sudetskih Nemcev.

Francija je znižala vrednost franka v razmerju 179 frankov za en angleški funt. Vlada se je s to finančno politiko hotela izogniti denarnim špekulacijam, omogočiti nov gospodarski procvit v državi in privabiti ubegli kapital. Novi francoski frank ima samo še 8% svoje predvojne zlate vrednosti. Valutna operacija se je po pisanju francoskih listov popolnoma posrečila, ker je vlada hkrati prepovedala vsako zvišanje cen.

Peking ogrožen. Okrog nekdanje kitajske prestolnice Pekinga, ki je že dalje časa v japonski oblasti, so se pričeli zbirati kitajski vstaši. Številni kitajskih četnikov stalno naraščajo in so napram japonski posadki v mestu v veliki premoči. Vstaši so obkolili mesto od vseh strani in so že pričeli pritiskati na pekinška vrata. Izguba Pekinga bi pomenila za Japonce prekinitev zveze med severno in srednjo Kitajsko na najbolj občutljivem mestu.

To in ono. Na Poljskem živi približno en milijon Nemcev, ki so bili prej razdeljeni na 15 strank. Sedaj pa se po vzoru sudetskih Nemcev prizadevajo, da bi se ujedinili v enotni nemški stranki. — V Ameriki vlada na obali Atlantskega oceana huda vročina, ki je za ta čas niti najstarejši ljudje ne pomni. V New Yorku so imeli že 30 stopinj Celsia v senci. — Na progi Tirana—Rim je italijansko prometno letalo v hudi nevihti zadelo ob goro in padlo popolnoma razbito na tla. 19 potnikov, ki so se mudili kot gostje na svatbi albanskega kralja, se je smrtno ponesrečilo. — Čete generala Franca so prešle zopet v ofenzivo in nadaljujejo svoj pohod proti Valenciji, katero republikanska vlada že zapuša. — „Völkischer Beobachter“ je najbolj razširjen list v Veliki Nemčiji in izhaja v 470.000 izvodih dnevno. — Po ameriški statistiki je na svetu 40 milijonov avtomobilov, od teh jih ima samo Amerika 30 milj., Evropa 8,2 milj. — Za novega sovjetskega veleposelnika v Berlinu je imenovan dosedanj pomočnik v zunanem ministertvu, Merekalov, ki bo v kratkem odpotoval v Berlin. — Bivši rumunski zunanji minister Oktavijan Goga je zadnjo soboto nenadoma umrl. — Reis-ul-ulemom, t. j. poglavarjem islamske verske izpovedi v Jugoslaviji, je bil imenovan Fehim efendija Spaho, brat jugoslovanskega prometnega ministra.

Potopisna črtica iz Nemčije.

III.

München, dne 3. majnika.

Nekako 40 km od Hamburga, sredi takozvanega Saksonskega gozda, stoji idiličen grad Friedrichsruhe, domovanje knezov von Bismarck. Tod se je rodil in je preživel velik kos svojega življenja že-

lezni nemški kancler minulega stoletja Oton von Bismarck. Njegovo dobo nadaljuje danes Adolf Hitler. Ob gradu se nahajajoči Bismarckov muzej je zgovoren: nešteto diplom, daril in priznanj iz vseh delov sveta, ki je občudoval ali se bal močnega gospodarja nastajajoče Nemčije. Sredi te časti pa stoji preprost orjaški mož — slike ga upodabljajo s škornji in dvema velikima psoma — živeč le nemški narodni ideji, katero neizprosno dosledno zastopa napram svojim in svetu.

To je Nemčija Adolfa Hitlerja, ki se mi je odpirala na potovanju širom države in posebno še od Hamburga preko porenjskih mest — Düsseldorfa, Kölna in Koblenza — mimo zgodovinskega Frankfurt ob Mainu in švabskega Stuttgarta sem do bavarskega Münchena. Bolj ko na severu diha nemška narodna zavest to in hoče zajeti vse ljudstvo in celega človeka. Nad vsem življenjem, občestvenim in zasebnim, stoji vrhovno načelo: čast in blaginja nemškega naroda. Temu načelu služi vsa politika, se podrejuje gospodarstvo in prosveta, šola in vzgoja, družabnost in zabava. Tako usmerjeni vzgoji novega nemškega človeka, posebno mladine, služijo neštete nove nemške šole, mladinski domovi, govori in prireditve, kipi in napisi; na 4 voditeljskih šolah (Ordensburgen) se vežbajo bodoči voditelji, v okolišju vsakih 20 km vstajajo iz tal takozvane Jugendherbergen, mladinska zavetišča; podjetniki tekmujejo na željo države za zlato medaljo, t. j. priznanje svojemu socialnemu čutu za delavstvo; ustanova „Kraft durch Freude“ nudi delavstvu oddih in družabnost; meščani se na željo države selijo iz velikomestnih centrov v zračna predmestja, povsod se gradijo nove ceste, nova moderna javna poslopja, n. pr. kolodvori. Skratka: zasebna, često sebična in brezizračna inicijativa se umika v vseh področjih nacionalnim interesom, blaginji in časti nemške nacije. „Veselite se življenja,“ je nekaj osnovni glas novega gibanja. Potnik-drugorodec se diviš organizaciji in disciplini, požrtvovalnosti in vznešenosti tega vstajajočega nemškega življenja in še neverjetnemu optimizmu nemškega človeka. Predvsem čutiš, kako diha iz vsega pravi nemški duh. Mnoge nemške vrline si želiš i za svoj narod. V mnogočem si lahko dober učenec izkušenih učiteljev. A hkrati spoznaš tudi zlo, ki bi ga prizadel svojemu narodu in tudi Nemcem, če bi slovenski narod ob novem življenju v veliki Nemčiji lahko verjeto in slepo zaigral svoje lastne vrline, dane samo njemu. Mlad narod morajo nositi tudi poedine osebnosti v področjih, mlad narod ima veliko smisla za osebno svobodo in zasebno inicijativnost, mlad narod rabi zdrave tekme družinskih edinic. Končno sta malemu mlademu narodu smisel in vera v duhovne, neotipljive življenjske vzore predpogoj zdravega razvoja.

Navedene misli so me spremljale v dneh okoli državnega praznika na potovanju po južni Nemčiji. Pri tem pa so ostali utisi slikovitih in svojevrstnih mest južne proge neizbrisni in učinkoviti. Med najmodernejša mesta Nemčije smem prišteti Düsseldorf ob Renu, broječ okroglo 700.000 ljudi. Ni več sledi o nedavni francoski zasedbi, če izvezam spominski križ nemškemu junaku Schlagerju. Kolodvor je prava mojstrovina, v predmestju cvetita industrija in obrt, ob mestnem robu pa rastejo številni delavski in uradniški domovi,

bele stvari. Previdno jo je povohal, nato se je malo dotaknil z jezikom. Žgala je kakor ogenj in hip nato je ni bilo več. To ga je dražilo in obenem mikalo; zato je poskusil še večkrat, a vedno z istim uspehom. Okoli stoječi so se glasno smejali in pes je čutil, da se njemu smejejo. Postalo ga je sram in vendar ni vedel zakaj: saj je bil to njegov prvi sneg.

II.

Buk je preživel prvi dan na Diejskem (Dyea) obrežju kakor v hudih sanjah; zakaj vsaka ura je prinesla nova presenečenja in nove strahote. Iztrgali so ga bili iz srede omike in ga pahnili v divje kraje; s tem se je zanj končalo prijetno in razkošno življenje v toplih sončnih žarkih. Tu ni bilo ne miru ne pokoja in od vseh strani je grozila nevarnost za ude ali celo za življenje. Moral se je paziti noč in dan, ker tu niso živeli mestni psi in ljudje, temveč so bili še divjaki, ki so priznavali samo pravico trde pesti in ostrih zob.

Še nikdar ni videl Buk, da bi se psi tako borili, kakor so se rvali ti na pol volkovi. Vse svoje življenje ni pozabil dne, ko je bil prvič priča takemu boju; a siromak Kosmatinec je plačal to skušnjo z življenjem. Ležali so vsi skupaj na kraju taborišča v zavetju velikih skladanic drv, ko se je Kosmatinec dobrodušno približal volčjemu psu, ki je bil za polovico manjši od njega, in ga začel ovohavati. Nenadoma in brez svaričnega renčanja, ki je bilo sicer običajno, je skočil oni pokoncu, zaškripali so močni zobje — tujec je kot strela odskočil, in Kosmatinec gobec je bil razklan od očesa do čeljusti.

To je bil volčji način: popasti in odskočiti. Po

katere gradi država in jih družine z več člani postopno odplačujejo. — Ob Renu navzgor kraljuje nekdanji tudi med Slovenci sloveči Köln — Kelmoraj — s svojo veličastno stolnico. Živahni promet nosi vlemestni značaj in tujec-potnik se nekam strahom umika številnim strojem na cesti. Za tem me je pot vodila v višino na grad Vogel-sang, kjer se trenutno šola 500 bodočih voditeljev Hitlerjeve Nemčije. Nazivajo ga „Ordensburg“, viteški grad, in človek v prostranih, okusno domače pripravljenih dvoranah čuti diš srednjeveške romantike in njenih vitezov-meniho. Tod je visoka politična šola, iz katere naj izidejo voditelji bodoče Velike Nemčije. — Tik nad Renom kraljuje najmodernejšo mladinsko zavetišče Burg Stahleck. Razpadajoči grad so prenovili in je sedaj na razpolago potujoči mladini; nikakor slučajno je vodja zavetišča s ponosom razkazoval njegovo viteško dvorano. — Po daljši vožnji vzdolž Rena sem dospel v Frankfurt, osrčje pokrajine Hessen-Nassau. To je častivredno mesto z neštetimi dokumenti nekdanje nemške cesarske veličine in rojstni kraj največjega nemškega pesnika W. Goetheja. Predaleč bi vodilo naštevaje zgodovinskega bogastva prestolice ob Main-u. 1. maj v tem mestu je imel vrhutega po številnih mladinskih sprevedih in manifestacijah uprav svežo, vedro, častiljivosti mesta odgovarjajočo barvo. Stuttgart, glavno mesto švabske pokrajine, se mi zdi med nemškimi mesti, katera sem obiskal, najprikupnejše. Že drugod se mi hvalili Švabe zbog njihove marljivosti in prikupnosti. Isto izraža njihovo mesto ob Neckarju. Vstric modernega kolodvora blesti velik napis: Die Stadt der Auslanddeutschen. Njegova znamenitost namreč je, da ima tod svoj sedež takozvani DAI (Deutsches Auslandinstitut), t. j. zavod za nemštvo v inozemstvu. V njem najdeti nemška narodna ljubezen in še nemška temeljitost svoj najkрасnejši in hkrati najrealnejši odraz. Z neko grenko zavestjo sem zrl, s kako ljubeznijo nemški narod obdaja slehernega svojega človeka in če je nekje v Avstraliji ali Argentini. Vsi ostali narodi Evrope smo lahko učenci vzornega vsenarodnega zavoda in njegovega narodnega udejstvovanja. — Potovanje v bivšem rajhu je zaključil München, izhodišče narodno-socialnega gibanja.

Poglavje zase bi bila beseda o čudežih nemške tehnike: o letečem Hamburgerju, steklenem porenjskem vlaku, o zrakoplovu, o daljnovidnih aparatih nemške pošte in še o postrežljivih najraznovrstnejših avtomatih. A o tem drugič med zanimivostmi.

Lepa je nemška dežela. Visoko civilizirano je nemško ljudstvo. S svojim novim življenjem se mi hkrati zdi glasen poziv in opomin, naj i mi častimo lepoto naše zemlje in vrline svojega ljudstva in se takoborimo za svoj narod za ono mesto v svetu in življenju, ki je po Previdnosti določeno nam po našem delu in naši dejavnosti ljubezni. Ta opomin in poziv na rojake naj bi izzvenel tudi iz naših potopisnih črtic. ro.

Podlistek

Jack London:

P. Holeček:

Klic divjine.

(3. nadaljevanje.)

Drugi pes se ni prav nič zmenil za ostalo družbo na ladji. Bil je čemer in godrnjav in je imel najrajši, da so ga pustili na miru. To je pokazal vsakomur, kdor se je hotel z njim pobliže seznaniti. Ime mu je bilo Dav. Ves dan je samo spal in žrl, kvečemu da je včasih od dolgega časa glasno zazelhal, preden je legel na drugo stran in vnovič zaspal. Nič ga ni zanimalo; celo ko se je parnik ob grdem vremenu močno zibal in poskakoval po valovih kakor blazen, da sta Buk in Kosmatinec od samega strahu kar koprnela, je samó dvignil zaspano glavo, pogledal čemerno okoli sebe, zehnil in spet zadremal.

Noč in dan se je stresala ladja pod neumornim udarjanjem ladijskih vijakov. V prihodnjih dneh je Buk opazil, da postaja podnebje polagoma mrzlejš in ostrejš. Nazadnje je nekega dne utihnil ropot strojev, vijaki so obstali in na ladji je zavladalo neko čudno razburjenje. Buk in ostali psi so zaslutili, da je prišel konec enoličnega življenja v podpalubju. France jih je privezal na vrvo in odvedel na krov. Buk je začutil takoj pri prvem koraku po mrzlem krovu, da se mu noge vzgrezajo v nekaj belega, mehkega. Zacvilil je in odskočil; pa tudi z neba je padalo nani, in ko se je otresel, je bil njegov gosti kožuh takoj spet poln te čudne

volčje je potekla tudi nadaljnja borba. Kakih trideset kosmatih psov je prihitelo bliže; postavili so se v krogu okoli borilcev in stali tiho, brez glasu; ali v plamikajočih očeh jim je gorelo divje poželenje. Le zdaj pa se je začulo cmakanje, kadar se je kateri izmed njih preveč hlastno obližnil z dolgim jezikom okoli gobca. Buk ni mogel razumeti, kaj naj vse to pomeni. Kosmatinec je razkačen planil na protivnika, ki se je urno izognil in hkratu šavnil po njem ter mu zadal novo hudo rano. Še enkrat ga je napadel Kosmatinec; ali tujec je spet pred njim odskočil in ga nato tako spretno pahnili, da je izgubil ravnotežje in se prevrnil po tleh, kakor je bil dolg in širok. Vstal ni nikdar več; kajti kakor da bi bili na ta trenutek čakali, so se vrgli vsi ostali psi z divjim tuljenjem nanj in siromak je izginil pod njih kosmatimi telesi.

Zgodilo se je vse tako naglo in nepričakovano, da je Buk stal od groze kakor okamenel. Opazil je Špica, ki je molil krvavi jezik iz gobca — tako je delal vselej, kadar se je hotel smeati. Potem je videl Franceta, kako je zagrabil za sekiro in planil v sredo med tulečo tolpo; za njim so prihiteli trije možje in začeli s palicami udrihati po psih, da so jih razgnali. Potekle so kvečemu tri minute, odkar je Kosmatinec padel; a zdaj je ležal na tleh v pogaženem snegu mrtev in ves krvav, skoraj na kose raztrgan.

Tega trenutka ni Buk nikdar pozabil; celo v sanjah je večkrat videl krvavi prizor. Sedaj je vedel, pri čem je; pošena igra je bila tu neznana. Kdor je padel, ni nikdar več vstal. Zato se je hotel paziti, da ne bi v boju nikdar padel. Še vedno je

Domače novice

Za naše narodne vzore.

Na Brnci 8. majnika 1938.

Med prvimi so se v novem položaju zganili vrli naši Brnčani. Želeli so jasnosti novega kulturnega življenja in so zato za minulo nedeljo sklicali občni zbor svojega prosvetnega društva „Dobrača“ in v njegovem okviru poslušali dvojico zelo aktualnih predavanj. Naravno je bilo, da tudi neprijazno vreme ni moglo zadržati mož-gospodarjev in fantov ter še vrste naših deklet in mater, ki so napolnili Prangarjevo dvorano. Potek in uspeh njihovega občnega zbora je nakazal rastoči pomen našega prosvetnega dela vobče.

Zbor je otvoril predsednik „Dobrača“ g. France Mertelj s toplim pozdravom navzočim in posebej referentoma, nakar so društveni funkcionarji podali svoja letna poročila. Iz le-teh je bilo posneti, da je bilo brnško prosvetno društvo na svojem mestu in se ni zadovoljevalo samo z eno ali dvema letnima prireditvama, marveč ve ceniti tudi izredno važnost izobraževalnih sestankov in pomen društvene knjižnice. Po razrešitvi in oddolžitvi starim odbornikom je bil izvoljen novi odbor z g. Galobom Francem pd. Pecom z Brega kot predsednikom na čelu. Nedvomno bo novi odbor povsem vršil svojo izredno veliko dolžnost.

Sledil je referat prosvetnega tajnika o snovi „Mi v novi državi“. Uvodno je govornik naglasil, da so koroški Slovenci z 10. aprilom uzakonjeno dejstvo nove države v polni meri priznali s strnjnim glasovanjem za Führerja in Veliko Nemčijo in s svojim strogo lojalnim zadržanjem vobče. Nato je v splošnih potezih orisal ustroj in življenje v novi državi ter izvajanjem pridali svoje izkušnje s potovanja po bivšem rajhu. „Vrhovno načelo vsega javnega življenja narodno-socialistične države sta čast in blaginja nemške narodne družine; to načelo je osnovna smernica državne politike, postavodaje in sodstva, gospodarske, socialne in prosvetne politike. Poudarjeno narodni pokret nove države spremljamo koroški Slovenci s simpatijami in ga bomo po svojih močeh podprli, a s pridržkom, da bosta med našim slovenskim ljudstvom varovani slovenska narodna čast in gospodarska blaginja. Svoje zaupanje v novo državo in njeno pravičnost opiramo na jasne in precizne izjave odgovornih voditeljev glede bodoče narodnostne politike Velike Nemčije. V kulturni samopomoči pa bomo čuvali in množili naše slovenske vrline, ki so nam sveta dediščina naših prednikov. Kot doslej naj tudi v bodoče sloni naše narodno življenje na kulturnih organizacijah, katere ohranijo ves svoj dosedanji delokrog neokrnjen in je njihovo delo zgodovinske važnosti, na slovenskih zadrugah, katere bodo i v bodoče upravljale in čuvala naše narodno premoženje, ter končno v tedniku „Koroški Slovenec“, ki ostane tudi zanaprej najvažnejša tedenska vez naše narodne družine.“ Govornik je zaključil s pozivom, naj nam je narodni socializem visoka šola za odločno narodno zavest in dejavno narodno ljubezen. — Sledil je referat mladega sloven-

stal Špic ob strani in škodoželjnost mu je sijala iz oči. V tem hipu ga je začel Buk na smrt sovražiti.

Preden si je Buk opomogel od tega strahu, ga je čakalo že novo presenečenje. France je prinesel mnogo jermenov in vrvic, jih obesil nanj in ga vpregel z drugimi psi v sani, kakor da bi bili konji. Tako je postal navaden težak in je moral voziti iz gozda drva. Hudo ponižanje ga je bolelo globoko v srce; ali bil je tako moder, da se ni uprl; zakaj France je bil strog gospod, ki je zahteval od njih brezpogojno pokorščino. Pes je slušal in napel vse sile, četudi tega novega dela ni bil vajen. Kadar se je zmotil in storil kaj napak, ga je Dav, ki je tekel tik za njim, vgriznil v zadek. Špic, ki je vodil vprego, je bil seveda čisto spredaj in se ga ni mogel lotiti z zobmi; zato pa je ob takih prilikah samo grdo zarenčal. Buk se je kaj lahko učil; še preden se je po prvi vožnji vrnil v tabor, je že vedel, da mora na povelje „Stoj!“ ustaviti in na „Dalje!“ potegniti; kadar pa so vozili navzdol, se je skrbno pazil, da ni prišel preblizu težkih smuk na saneh.

„Trije zelo dobri psi,“ jih je hvalil France tovarišem. „Zelo dobri psi. Tale Buk vam vleče kakor sam šment.“

Nekega popoldne je prišel Peter, ki bi se bil rad čimprej odpravil na pot, in pripeljal s seboj še dva psa. Bil in Ješ sta bila brata in prava eskimska psa; ali dasi sta imela oba isto mater, sta si bila vendar tako malo podobna kakor noč in dan. Bilova največja slabost je bila prevelika dobrodušnost, medtem ko je bil Ješ zloben in hinavski pes, ki se mu je brala hudobija iz oči.

(Dalje sledi.)

skega pravnikar Martina Z. „O dednih kmetijah“, ki se tekom leta dni uvedejo tudi na ozemlju bivše Avstrije. Govornik je na podlagi zadnjega zakona nazorno naslikal težnjo nove države, da ohrani kmečki stan odporen in čvrst za veliko nalogo, ki mu pritiče v okvirju narodne družine. Poudaril je, da so mnoge misli zakona o dednih kmetijah med našim ljudstvom, ki še zna ceniti delo in zemljo, v življenju že izvedene in torej novi zakon v marsičem velika dobrota. — (S podrobnostmi zakona o dednih kmetijah se bomo bavili v naslednjih številkah. Op. ur.)

Občni zbor brnškega prosvetnega društva je zaključila ubrana fantovska pesem. Iz nje kakor iz vsega poteka je zvenela neupogljiva volja, da hočemo koroški Slovenci dajati zvestobo veliki novi državi, a v nič manjši meri ohraniti in čuvati zvestobo slovenskemu narodu. Tako je pomen občnega zbora krajevne kulturne organizacije zrastel preko običajnega okvira in mu zato tudi v listu odkazujemo primerno mesto in pažnjo.

St. Jakob i. R.—St. Jakob v Rožu. V četrtek po veliki noči je zaspala za ta svet č. sestra Marija Terezija Zwitter, po domače Zwitterjeva Marica v St. Jakobu v Rožu, ki je na praznik sv. Jožefa na bolniški postelji položila redovne obljube in bila sprejeta v kongregacijo č. šolskih sester. V soboto pred belo nedeljo smo položili njeno telo v božjo njivo pri sv. Jakobu. Veliko ljudstva se je zbralo k pogrebu in vsaj po številnih znanih, prijateljih in sorodnikih so bile zastopane vse naše doline. Dekleta St. Jakobske Marijine družbe so nosila krsto in ji zapela doma in na grobu v slovo. Po sveti daritvi je preč. g. kaplan St. Jakobski z iskrenimi in toplimi besedami naslikal duhovno podobo njenega življenja: Mojci je bila veselo razodetje pristnega in močnega krščanskega dekliskega življenja. Ljubila je ljudstvo, z vsemi bogatimi naravnimi in v raznih šolah pridobljenimi talenti je delala za njegovo srčno omiko in duhovno obnovo, molila, trpela in se prav v dneh in letih boleznih nesebično žrtvovala za utrjenje božjega kraljestva med nami na Koroškem. Njen lep, deklisko nežni, versko izraziti in jasno isklesani značaj naj dviga pogled in srca naših koroških deklet do teh sončnih višin junaškega dekliskega življenja! To bo živ spomenik in najlepši spomin na vzorno koroško dekle!

Fürnitz—Brnca. (Poroka.) V nedeljo 1. majnika se je v naši farni cerkvi poročil mladi zdravnik dr. Rajko Erlach z domačinko Marico Komann, pd. Kompanjevo. Mladi par je nato pohitel k Materi na Brezje, da si še od Nje izprosi družinski blagoslov. Odličnima zakoncema naše pristrčne čestitke in voščila!

St. Kanzian—Škocijan. Dolgo že ni bilo slišati kaj od nas. Pa ne zamerite, imamo pač svoje tuke. Bomo pa danes več povedali. Pri zadnji volitvi smo imeli volilno zborovanje, na katerem je govoril velikovski okrajni živinozdravnik, ki je med drugim naglasil: „Mi narodni socialisti, mi pravi narodni socialisti ne poznamo germanizacije. Nam ni na tem, da bi delali iz Slovencev, Poljakov ali Francozov Nemce. Da pojde sedaj najboljši, čutijo predvsem naši delavci, ki so že vsi zaposleni. Pa tudi kmetom hoče vlada pomagati iz njihove stiske, mnogi od njih so dobili po sto kil rži popolnoma zastoj. — Živinske krme nam tako zelo primanjkuje in so mnogi gospodarji prisiljeni, da gonijo svojo živino že na pašo. Drugi pa hodijo v les po veje mladih smrek, da krmijo z njimi živino. — Na Selu so Markova mati tako nesrečno padli z drvarnice na tla, da so si zlomili obe nogi in težko poškodovali glavo. Odpeljali so jih v celovško bolnico. Želimo jim skorajšnega in popolnega ozdravljenja. — Živahno je postalo zopet okoli Klopinskega jezera. Delavci imajo mnogo posla pri gradnji novih vil in pri popravilanju starih. Največjo poslopje mislijo postaviti v Spodnjem Podgradu, kjer nameravajo stari Martinov penzijo preurediti v najlepši hotel v vsej okolici. Pravijo, da bodo stala samo popravila nad eno milijardo. Iz Nemčije že prihajajo letoviščarji na ogledovanje jezera in si naročajo tudi že sobe. Okoli jezera pa dobimo menda še do sezone lepo cesto.

Suetschach—Sveče. Tretjo nedeljo v mesecu imenujemo pri nas otroško nedeljo, ker pristopa ta dan navadno zelo lepo število otrok k mesečnemu sv. obhajilu. To nas seve veseli. Nekaj pa ta dan pogrešamo, kar smo že imeli in imajo še drugod: otroško petje pri sv. maši. Če slišimo naše otroke peti na cesti in vsepovsod, zakaj naj ne bi peli še lepih nabožnih pesmi v cerkvi? Treba jih bo učiti cerkvenih pesmi, da bo zopet donela lepa cerkvena pesem otrok v slavo božjo in v ponos naše fare.

Köttmannsdorf—Kotmara vas. Kotmirški župan in ves občinski odbor je bil odstavljen. Upamo in želimo, da pri imenovanju novega občinskega odbora dobimo zastopnika tudi Slovenci. — Našo cesto že nekaj tednov popravljajo. S popravo

ceste so pričeli pri Kanonhofu, sedaj jo popravljajo pri Kotmare vasi in do konca junija mesca bo menda delo dovršeno in cesta popravljena že do Št. Ilja. Pri delu je zaposlenih okoli sto večinoma domačih in okoliških delavcev.

St. Veit im Jauntale—St. Vid v Podjuni. (Pogreb.) Nebo se je solzilo, ko smo v nedeljo dne 8. t. m. ob veliki udeležbi domačinov in drugih odličnih osebnosti spremljali na župnijsko pokopališče pokojnega Karla Oraša, pd. Jana v Št. Vidu. Pogrebni sprevod so spremljali trije duhovniki. To se je tudi spodobilo, saj je bil duhovni oče č. župniku Josipu Boštjančiču. Pa tudi drugače je z vso vestnostjo izpolnjeval verske dolžnosti tako pri cerkvenih opravilih kakor z izdatnimi podporami pri nakupih cerkvenih potrebščin. Umrl je po dolgotrajni mučni bolezni, udan v božjo voljo, v starosti 70 let in kot oče dobro vzgojil in preskrbel 9 otrok. Njegovo lepo posestvo in lični hišici kažejo na praktičnega in skrbnega gospodarja. Poleg domačih skrbi je vodil kamnolom na Reberci in pokazal pri svojem delavstvu tudi dosti socialnega čuta. Na domu in ob grobu mu je zapel žalostinke domači moški pevski zbor. Naj mu bo domača zemlja lahka, zaostalim pa naše iskreno sožalje!

Razno. V nedeljo se je vrnilo po enomesečnem bivanju v severozapadni Nemčiji v Celovec 1200 revnih koroških otrok. Prišli so v uniformah in bogato obdarjeni. Prihodni transport koroških otrok se odpelje 11. maja v severno Nemčijo. — V Čergovičah je preminula Ferdičeva Lenca, pobožna družica šmihelske Marijine družbe. — Nit življenja je pretrgala kruta morilka-jetika mladi in splošno priljubljeni Šuštarjevi Ančki na Bistrici. — Pliberški orožniki so prejeli „tihotapca“ z ukradenim živino in drugo sumljivo robo Maksa Korena iz Prevalj. Pri sebi je imel denarnico s 1309 RM gotovine. — V torek so položili k večnemu počitku v celovski stolnici stolnega prosta opata dr. Janeza Quitta. — 4000 delavcev bo zaposlila letos Gornja Avstrija pri gradnji cest. — Posamezni deli Celovca bodo dobili letos povsem novo lice; med drugim se preosnavlja Benediktinski trg, kjer so posekali večino kostanjev in nameravajo urediti celovško mestno tržnico.

Naša prosveta

Glej, dekla sem...

Misel k materinskemu dnevu.

Pred seboj jo vidim. Preprosta ženica je, raskava je njena koža, roke so trde, uho bolj vajeno poslušanja ko usta ukazovanja. Ni ravno lepota po zunanosti, njena hoja je trdna, njena beseda tiha in plaha. Dekla ji pravijo ljudje in to čisto z nekim prekritim pomilovanjem.

Služ. Nad 10 let je v isti družini. Ko je domačim umrla mati in njej gospodinja, je molče sprejela mesto gospodinje in velike sestre. Ni ji od diha čez dan, njena delovna ura se začne ob svitu in konča pozno v noči. Povsod je: za ognjiščem in v stanovanju, na vrtu in v hlevu. Tisočkrat in milijonkrat že je prehodila kratko in vendar dolgo pot od počitka k delu in še vedno ni utrujena in nič nevoljna. Nerodno sprejema mesečno plačo in socialne ugodnosti njenega stanu ji nočejo prav v glavo. Takole v tihih trenutkih samo se zamisli: zakaj služim in garam za druge in ne zase? Zakaj tudi meni ni udobja in samovolje? In si je našla v velikem trenutku svoj odgovor.

V družini je umirala hčerka, njej izmed vseh domačih najljubša. Kot dobra mati ji je stregla v težkih urah in tiho sta se ženi v bolezni sporazumeli: vse življenje je služba in midve služiva ena z delom in druga strpljenjem najinim lepim vzorom: družini, narodu in Bogu. In sta dozoreli v najvišje in najlepše spoznanje tega sveta, prva v zaključek svoje zemske poti, druga v nadaljno voljno službo.

Mi iščemo učenosti v knjigah in časopisih in si zdimo visoko učeni. Ne vidimo niti danes, da daje svet s svojimi dogajanjmi bolj prav modrosti preproste ženice v preprosti službi. Svet in njega človek je odslužil sebi. V Rusiji učijo danes služiti nekemu brezimnemu, delavskemu razredu. V drugih državah učijo spet služiti narodu in narodnemu občestvu. In brezpogojno pride čas, ki nas bo učil služiti najvišjemu vzoru.

„Glej, dekla sem Gospodova“ in v voljni pokorščini služim družini in svojemu ljudstvu. To je ena služba. Druga je služba sebičnosti, strasti, pohlepu, sili in zlu. Mladi in stari, možje in žene,

očetje in matere izbiramo med obema. Le preradi slabo izbiramo. Naj bi se torej veliki in mali otroci še in še učili pri naših trpinkah, teh božjih, narodnih in družinskih deklah!

Gospodarski vestnik

Priprava dobre skute

Pri nas poznamo dve vrste skute, kisle in sladke. Kisla skuta je proizvod kislega mleka. Če pustimo mleko pri ugodni toplini, se skisa in nazadnje zgosti. Da pa to še višje ogrejemo, se izloči še več sirutke in v posodi nam ostane kisla skuta. Ta način priprave skute je povsem naraven.

Znanost nam je pripomogla, da dobimo iz mleka mesto kisle sladke skute, ki se more uporabljati za izdelavo raznih vrst sirov, kakor tudi za kuhinjo. V domačnosti se posebno lahko pripravi iz sladke skute dobre štruklje in skutine sire, kakor n. pr. smetanov, liptavski, pivski sir in druge tem podobne male sirčke.

Za izdelavo dobre sladke skute je potrebno precej pazljivosti. Ni vsaka sladka skuta dobra. Imamo mlekarne, ki leta in leta izdelujejo skuto pa še vedno ne dosegajo vedno dobrega izdelka. Ni odvisen produkt le od kakovosti mleka, temveč še od množine sirnega praška, toplote prostora, kjer se siri in od posode, v kateri se mleko zgoščuje.

Naj na kratko opišemo izdelavo sladke skute: Skuto dobimo iz polnega in posnetega mleka. Razumljivo, da je ona iz mastnega mleka boljša, kakor pa iz posnetega mleka. Odvisno je v kakšen namen skuto potrebujemo. Za štruklje in mastne sire bomo vzeli vsekakor skuto iz polnega mleka.

Mleko je najbolje iz ene molže, če pa tega ni dovolj, vzamemo iz dveh molž. V tem slučaju je vzeti jutranje in opoldansko ali nasprotno večerno in jutranje.

Za usirjenje mleka je vzeti sirišče ali sirni ferment nazvani prašek, ki se dandanes dobi naprodaj že v vsakem večjem kraju. Sirišče se dobi lahko v treh oblikah in sicer v prašku, tabletah in tekočini. Eno in drugo je dobro, dokler je sveže in hranjeno na suhem in ne pretoplem mestu.

Takoj po molži je toplota mleka najprimernejša za sirjenje. Če pa mešamo dve molži skupaj, je potrebno mleko skupno ogreti in dobro premešati, dokler ne doseže zaželeno temperature. Poleti zasirimo pri 20 do 22° C, v zimi pa pri 24 do 26° C. Mleko zgostimo lahko tudi v nekaj minutah, toda za skuto mora trajati sirjenje 8 do 10 ur časa. Koliko sirnega praška bomo primešali, je odvisno od množine, svežosti in topline mleka. Za pasterizirano ali pri 85° C ogreto mleko in nato shlajeno na sirno toploto bomo dali tudi več sirišča, kakor če sirimo sladko neprekuhano mleko. V tem slučaju povemo, kako bomo sirili sveže neprekuhano mleko.

Na 20 l svežega mleka, ogretega kakor smo gori omenili, vzamemo eno desetinko grama praška. Ker nimamo pri roki tako natančne tehtnice, bomo merili s konico malega ozkega žepnega noža. V skodelico čiste hladne vode potrosimo toliko množino sirišča, kolikor ga stoji na skrajni konici (špici) malega noža. Po par minutah se prašek raztopi, nakar pomešamo in zlijemo v otopleno mleko, ki ga tudi dobro premešamo. Posoda, kjer se mleko siri, naj bo iz pocinjene pločvine, aluminijeva ali emajlirana. Okrušene, rjavle posode odnosno lonca nikdar ne jemati! Tudi lesena posoda ni priporočljiva, ker se nerada čisti.

Lonec z usirjenim mlekom denimo na zračen in primerno topel prostor. Poleti ni težko, takrat moramo mleko še čuvati pred vročino; v zimi je pa iskati primeren kotiček bližje peči ali v sobi, kjer se kuri in je 18 do 20° C toplo. Da se mleko med sirjenjem ne ohladi, ga pokrijemo in lahko tudi ovijemo lonec s primerno krpo. Zgoščevanje naj traja, kakor smo že gori omenili, od 8 do 10 ur časa.

Kedaj je mleko pravilno usirjeno, poznamo na tem, da sirnina odstopa od strani posode in pa, da se prst, ki smo ga pomolili v sirnino in jo prekrjili, ne maže preveč, pa tudi, da ni pretrda.

Po zasirjenju damo lahko posodo na nekoliko hladnejše mesto in pustimo tako še nekaj ur časa. Tako n. pr., če smo zvečer sirili ob 6 uri, bomo jemali ven drugi dan ob 10 uri. Zasirjenje traja nekako 10 ur, pozneje pa pustimo še nekaj 6 do 8 ur časa. Odvisno je od tega, kako se je usirilo.

Sedaj razrežemo sirnino — če je veliko mleka — in jo v večjih kosih naložimo v prt. Prt ali vrečico zavežemo, nakar pustimo nekoliko časa sirutko samovoljno odtekat. Po preteku pol ure pa skuto primerno obtežimo ali pa damo v prešo.

Najenostavnejše je pokriti vrečo z desko, gori pa obtežiti s primernim predmetom, lahko tudi s kamenjem v teži približno 2 kg na 1 kg skute. Preša se skupno nekako dve uri in v tem času parkrat po potrebi odteži, odveže, zrahlja in zopet pritiska tako, da se enakomerno izpreša.

Pravilo, ki še vedno drži, čeprav je staro in veliko vredno za pridobivanje skute pravi: polagoma siriti, nalahko prešati in primerno osušiti; pri vsem delu pa paziti na največjo snago.

Dobra skuta mora biti prijetnega, sladko kiselkastega okusa, čistega vonja, mazava in v ustih topliva, ne drobljiva, zrnata in mokra. P.

Pomladni velesejem v Ljubljani. Letošnji 18. mednarodni pomladni velesejem bo že 43. ljubljanska velesejmska razstavna prireditev in bo trajal od 4. do 13. junija 1938. Obiskovalci dobe na podlagi velesejmske legitimacije jugoslovanski vizum brezplačno in imajo na jugoslovanskih železnicah brezplačen povratek, ako kupijo na postajni blagajni poleg vozne karte še rumeno železniško izkaznico za din 2.— Na naših železnicah imajo obiskovalci ljubljanskega velesejma 25—33% popusta.

Velikovski trg. Prignanih je bilo 12 konj, 2 pitana vola, 2 junca, 18 krav in 3 ovce. Cene so bile iste kot pretekli teden. Živila: jajce 11 g, stare kokoši komad 3—4 S, mlajše kokoši 2—3 S, sirovo maslo kg 2.80—3.20 S, pšenica 42, rž 30—32, oves 22, proso 22, konoplje 30—34, ječmen 32, koruza 22, ajda 30, krompir 12 g, apno 6 S meterski stot.

Berlinska borza. Na berlinski borzi se je plačalo pretekli teden povprečno za: 100 Kč 8.65, 100 dinarjev 5.63, 100 zlotih 47.01, 100 lir 13.09, 100 francoskih frankov 7.49, 100 švicarskih frankov 57.—, 100 holandskih goldinarjev 138.22, 1 dolar 2.45, 1 šterling 12.38 mark.

Zanimivosti

Sibilinske knjige.

V davnini, ko so Etruski še ukazovali Rimu in temu mestu za vselej dali ime „Vzvišeno“, se je pred kraljem Tarkvinijem Ošabnim pojavila staraka. Sicer je ni nihče poznal; vendar ko je pokazala, kaj ima seboj za bleskoljubnega kralja, se ji je posrečilo preriniti se skozi straže v notranjost palače. Dan je bil hladen in vladarja je našla, ko se je sprehajal med umetno kovanima ogrevalnikoma iz medi, v katerih so gorela dehteča drva. Ženica potegne iz gub svojega plašča devet popisanih svitkov in jih položi kralju k nogam, nič drugače nego trgovka, ki na trgu razprostre svoje blago. Toda govorila ni kakor kupčevalka, ki z zamaknjenimi kretnjami in na ves glas hvali svojo blago do neba. Pač pa je rekla kratko in odločno, da pisma, ki jih je prinesla kralju naprodaj, vsebujejo božje skrivnosti in da so neobhodno potrebna za procvit mesta. Ko je nato kralj vprašal po ceni, je povedala vsoto, ki je bila tolikšna, da se je celo napihnjeno potratnik Tarkvinij le smejal in z njim vred vso spremstvo. Tujka je krohot nekaj trenutkov mirno poslušala. Nato se je pripognila, pobrala kar na slepo tri zvojke ter jih vrgla med goreča polena v medenico, kjer se je zdajci dvignil visok plamen. Staraka se je zopet obrnila proti kralju in ga z istim pokojnim glasom vprašala, ali je voljan, kupiti za enako ceno ostalih šest zavojkov. Ali kralj in njegovi svetovalci so se sedaj še hrupneje smejali in se pričeli norčevati iz starke. Zatem je žena zgrabila tri nadaljne spise in jih sežgala na isti način. Le še trije zavojki so ležali zdaj pred njo in vnovič je vprašala kralja, ali si misli nabaviti zadnje spise, ki pa so naprodaj za isto vsoto kakor poprej vseh devet. Tedaj se rimski vladar ni več smejal. Kupil je od starke poslednje tri zavojke za isto veliko ceno, za katero bi bil mogel spočetka dobiti vseh devet.

Ako smemo verjeti stari pripovedki, Tarkvinij Ošabni svojega nakupa ni obžaloval. Spisi so zasloveli kot tri Sibilinske knjige in Rimljani so tako trdno verovali v njih božanski izvor, da niso nič tehtnega sklenili, preden so jih sveta vprašali ter po njihovih navodilih bogove prosili zaščite in podpore.

Mož „brez srca“ pri naboru. Te dni je umrl v varšavski bolnici Tadeaš Hlebovski, eden od redkih ljudi s srcem na desni strani. Umrl je na posledicah nesreče na cesti. Kljub svoji nenormalnosti Hlebovski ni bil nikdar bolan. Zadnja leta je redno zahajal na medicinsko fakulteto v Varšavi, kjer so ga profesorji radi videli in kazali študentom. Hlebovski je vedno in povsod zatrjeval, da se s svojim srcem na „pravem mestu“ zelo dobro počuti.

Mark Twain:

KRALJEVIČ IN SIROMAK

11.

Miles Hendon je bil neustrašen vitez, ki si je silno prizadeval, da bi bil deček srečen. Zavzel se je za „beraškega otroka“, ki o njem ni prav nič slutil, da bi bil to njegov zakoniti kralj. Delal se je vedno, kakor da verjame, da je deček pravi kralj, to pa samo zato, da bi ga razveselil. Vzel ga je s seboj v neko gostilno, kjer je stanoval. Tu ga je vedno imenoval viteza.

O sebi je rad pripovedoval tole dogodbo: Pri naboru — bilo je še v avstrijskem Haliču — ga je pregledoval c. k. vojaški zdravnik. Četudi je Hlebovski točno vedel, da ima srce na napačni strani, ni hotel opozoriti na to zdravnika. Zdravnik poslušal na stetoskop, maja z glavo, pregledal vnovič, in premišljuje ves začuden. Končno nekaj zamrmra in napiše na rekrutovo listino: „Mož brez srca — nesposoben“.

Aeroplan in orli. Piloti, ki vodijo letala čez Pireneje, pripovedujejo, da so večkrat naleteli na orle, ki so se drzno zaleteli v propeler, misleč, da imajo v zračnih višavah pred seboj tekmece. Seveda se je ptica ubila, toda tudi propeler se je tako pokvaril, da je moral pilot zasilno pristati. Ob drugi priliki pa je orel več ur letel za aeroplanom, kakor da bi hotel z njim tekrovati. Sicer pa se vse živali strašno boje letala.

Najvišje gore na svetu. V Aziji: Mount Everest 8840 m; v Afriki: Kilimandžaro 6012 m; v Severni Ameriki: Mac Kintley 6190 m; v Južni Ameriki: Aconcagua 6960 m; v Evropi: Montblanc 4810 m; v Avstraliji: Mount Kosciusko 2240 m.

Besede v številkah. Človek rabi v svojem življenju zelo malo besed. Na Angleškem so prišli do zaključka, da ravbi delavec približno 1000 besed za izražanje svojih misli, dijak 1500—2000, trgovec 3000—10.000, pisatelj do 12.000, novinarji velikih listov pa do 40.000 besed. Slavni angleški pisatelj Šekspir je rabil za svoje drame 24.000 besed, ameriški predsednik Wilson pa 60.000.

Vabilo

na

65. letni občni zbor

ŠT. JAKOBSKE POSOJILNICE V ROŽU,

registrovane zadrage z neomejeno zavezo,

ki se vrši v nedeljo dne 29. majnika 1938 ob 15. uri v Narodnem domu v Št. Jakobu v Rožu s sledečim sporedom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Odobritev računskega zaključka za leto 1937.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Razdelitev čistega dobička.
5. Volitev novega odbora.

Ako ob določeni uri ne bo navzoče zadostno število članov, se vrši občni zbor eno uro pozneje z istim dnevnim redom in brez ozira na število navzočih zadržnikov.

K obilni udeležbi vabi

30

Načelstvo.

Sveče za prvo obhajilo s slovenskim napisom se poceni dobijo v trgovini s svečami Franz Siebert, Klagenfurt, Stauderhaus. Razpošiljamo tudi na deželo.

27

Za 5 na mesec dobavlja posnemalnike
Jos. PELZ, Wien XV., Mariahilferstr. 164
Ceniki zastonj Zastopniki se iščejo

Harmonij, obrabljen, se kupi. Ponudbe na upravo lista.